

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque
Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

xx. De absolute a sententia hominis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

14. *Has DD. opiniones inter se dissentientes nec male nec in eadem hinc modo commode conciliari posse, Vgol. de censur. Eccles. Tab. 1. capit. 10. §. 5. numero tertio in fine tradit, ut prior opinio vera sit si de iure delegato loquatur, id est, si absolventi facultas ei delegatur: Nam & ab homine delegari potest illis facultas absolventi, prout sæpe Episcopi absolutionis huiusmodi potestatem parochis tribuunt; & Papa etiam omnibus ad Sacramentum Penitentiae ministrandum admittit, eandem facultatem concedit, respectu ad eos habito, qui in aliquam societatem, verbi gratia aut Sanctissimi Corporis Christi, aut Beate Virginis Mariæ adscripti sunt: Et etiam ipsomet iure communi eadem facultas parochis permittitur, ut in d. cap. Nuper, §. in Secundo et tō casu, de sentent. excommuni. ubi absolutus dicitur, Episcopum, aut proprium parochum absolvente posse ab excommunicatione, quam Canonis conditor sibi non reservavit & Henricus lib. 13. de excommuni. cap. 28. §. 5. & cap. 35. §. 2. Ratio est: quia sibi non reservando, alijs facultatem relaxando ipso concessisse videtur; quæ sane ratio tam in maiori, quam in minori excommunicatione locum habet: Sicut igitur parochus ex iuris permissione ab excommunicatione minoris, ita etiam a maiori iuris excommunicatione absolvet, arg. l. illud, ff. ad l. Aquil. & cap. cum dilectis, de consuet. vtil. vel inuul. ex delegata proinde iuris facultate parochus subditos suos a minori, & maiori excommunicatione a iure lata a bso uet, ubi legislator absolutionem sibi non reservavit. E contrario autem secunda opinio vera erit, si vel de iure ordinario, & proprio ipsius parochi loquamur, vel etiam de consuetudine: Et tunc cum par potestas ligandi, & solvendi, argum. e. verbum de pœnit. d. 1. & tam ad excommunicationem tollendam, quam ad eam ferendam contentiosi fori iurisdictione postuletur, quæ Sacerdos parochialis omnino caret: utique proprio & ordinario iure, ab excommunicatione maiori iuris, cuius absolutio nulli reservatur, absolute non poterit.*

14. *Adde, quod hodie iure alio, consuetudine scilicet, quæ vim legis habet, receptum est, ut parochi ab huiusmodi excommunicatione non absoluant, quæ consuetudo confirmata est per Extrau. 1. §. obseruent ergo, versic. Modo eodem excommunicatos, de privileg. ubi excommunicationis absolutionem Episcopo reservatam esse traditur, unde dispositio, & permissio antiqua iuris dicit, cap. Nuper, quoad maiorem excommunicationem, contraria communi consuetudine & approbata, censetur esse abrogata. Quæ de causa Couar. ubi supra, §. 12. num. 5. affirmavit, secundam hanc opinionem communi praxi, usu, & experientia receptam esse, quamvis in rigore disputationis opinio prior defendi possit. Et de absolutione iuris hætenus.*

De Absolutione a Sententia hominis. Cap. XX.

S Y M M A R I U M.

- 1 Excommunicatum ab homine is absolvente potest, qui sententiam excommunicationis tulit.
- 2 Index ordinarius a se excommunicatum semper absolvente potest, cum semper iurisdictionem habeat.
- 3 Index ordinarius excommunicatum a se absolvente potest, etiam si sic excommunicatus appellasset.
- 4 Index ordinarius a se excommunicatum absolvente potest, etiam si sic excommunicatus domicilium suum in alterius diocesim transfulerit.
- 5 Excommunicatus etiam si mortuus sit, a suo iudice ordinario absolvi potest.
- 6 Excommunicatus, etiam si ingrediatur religionem, ante professionem, a solo ordinario excommunicante, & non a prelatore religionis absoluitur.
- 7 Delegati, & subdelegati a se excommunicatos solam ab-

- soluere possunt.
- 8 Excommunicator a se excommunicatum absolvente nequit, ubi superior eius id sibi prohibuerit.
- 9 Delegatus Papa, qui aliquem excommunicavit, eo quod sententia sue obedire noluit, post annum elapsum, sic excommunicatum absolvente non potest.
- 10 Ordinarius, qui incendiarium excommunicavit, & illum excommunicatum publicavit, cum amplius absolvente nequit, sed solus Papa.
- 11 Excommunicator a se excommunicatum absolvente non potest, si ipsemet postea iurisdictione priuatur.
- 12 Excommunicans a se excommunicatum non absolvet, quando sententiam illam Papa ex certa scientia confirmavit.
- 13 Excommunicatum a se non absolvet is, cui tantum simplex executio excommunicandi sine causa cognitione committitur.
- 14 Superior eius, qui excommunicationem tulit, ab ea absolvente potest.
- 15 Superior, in presenti materia, quis dicendus.
- 16 Episcopus ab Archidiacono excommunicatum absolvente potest.
- 17 Archiepiscopus ab Episcopis suis Suffraganeis, aut eorum Vicariis excommunicatos, quando absolvente valeat.
- 18 Patriarcha excommunicatum ab Archiepiscopo non potest absolvente, sicut nec Legatus a latere.
- 19 Successor in onere, & dignitate illius, qui excommunicationem tulit, ab ea absolvente valet.
- 20 Papa mortuo, Sede vacante Collegium Cardinalium absoluit, quos Papa absolvente potuit.
- 21 Appellationis iudex ab excommunicatione ab eo lata, a quo appellatur, absolvente valet.
- 22 Papa, cum sit omnium iudex ordinarius, ad ipsum, alijs intermissis, semper appellari potest.
- 23 Index appellationis in absolvente ab excommunicatione quam observare debeat.
- 24 Delegatus cum causa cognitione, quando excommunicatum a delegante absolvente valeat.
- 25 Delegatus a lege ab excommunicatione, ab homine lata quibus in casibus absolvente possit.
- 26 Sacerdos omnes in articulo mortis, etiam ab excommunicatione Papa reservata absolvente poterit.
- 27 Articulo mortis urgente, si sit copia eius, ad quem de iure pertinet absolutio, is solus, & non quilibet Sacerdos absolvet.
- 28 Articulus mortis quis dicendus sit.
- 29 Excommunicatus denunciatus a Papa, vel ab alio Ordinario, a confessario virtute confessionalis, seu Iubilæi, quo confertur potestas absolventi a peccatis, & censuris Sedi Apostolicæ reservatis, & etiam in Bulla Cene contentis, absolvi potest.
- 30 Confessarius virtute Iubilæi absolvens, quam observare teneatur.
- 31 Absolutio a confessario virtute Iubilæi data, in solo foro interiori, non autem in exteriori, prodest.
- 32 Absolutio ab excommunicatione, in solo foro interiori, quare introducta sit.
- 33 Confessarius virtute Iubilæi excommunicatum absolvente non debet sine prævia satisfactione, quando offensa est manifesta.
- 34 Offensa, vel contumacia, quare in foro exteriori aliquando dubia censetur.
- 35 Confessarius Sacerdoti habenti facultatem absolventi a reservatis, si oblitus sit alicuius peccati reservati, an absolutus censeri debeat.

36 Absolutus a peccato reservato oblito, ad quid postea tenetur.

Quod secundum de absolute a sententia hominis

1 *Prima propositio est.* Omnis, qui excommunicavit, ab eadem excommunicatione absolvi potest, & hoc siue sit homo singularis, qui sententiam tulit, siue Concilium generale, siue provinciale siue Synodus diocesana, siue Collegium, aut Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, Sic Sancti Thom. in addit. 3. par. quest. 24. art. 1. Sanctus Bonavent. 4. dist. 18. in ult. par. dist. quest. 6. Richard. 4. dist. 18. art. 9. quest. 1. Durand. 4. dist. 18. quest. 4. nu. 8. Th. de Argem. 4. dist. 19. quest. vnic. art. 4. Palud. 4. dist. 18. quest. 5. art. 2. Gabr. 4. d. 18. quest. 3. art. 3. dub. 6. Martin. Ledesm. 2. 4. quest. 26. art. 1. Sorus 4. dist. 2. quest. 2. artic. 3. Concluf. 2. Henriquez lib. 13. de excommunic. cap. 27. §. 1. Ex Canonistis Hostiensis in Summa, lib. 5. tit. de sentent. excommu. num. 12. §. Quis possit ab hac sententia absolvi, versicul. Si verò, Summa Astensis, par. 2. lib. 7. tit. 13. art. 6. quest. 1. glos. in Clem. 1. in verbo, a Canone, de priuileg. & Imola ibi, num. 18. Anchar. in Clem. vnic. nu. 12. de reb. Eccles. non alien. & idem Anchar. in cap. Eos, & ibi Gemin. de sent. excommu. lib. 6. Panorm. in cap. prudentiam, §. fina, & ibi Felin. num. 19. de offic. deleg. Federic. de Senis. Consil. 16. num. 12. S. Anton. 3. par. tit. 24. cap. 77. Angelica, verbo, absolutio, 2. num. 1. Summa Pisana verbo absolutio, 1. Sylu. verbo, absolutio, 2. Tabiena, verbo, absolutio, 2. Nauar. in Man. ca. 27. num. 40. vers. Quinto. Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 12. num. 2. de sent. excommu. lib. 6. Vgolin. de censur. Eccles. Tab. 1. cap. 4. & colligitur ex cap. prudentiam, §. Sexta, de offic. deleg. & ex cap. pastoralis, §. præterea, & Panorm. ibi, num. 1. & Felin. numer. 9. de offic. ordin. Par enim potestas ligandi & soluendi est, argum. e. verbum, de penit. dist. 1. & omnes res per quas unque causas nascitur, per easdem dissoluitur, ca. 1. de reg. iur. argl. Nihil tam naturale ff. de reg. iur. Quæ propositio requirere de alijs censuris, ac de excommunicatione procedit, vbi enim hæc censura ab homine lata sunt, ab eodem tollantur. Hinc sequitur

2 *Primo.* Quod Iudex ordinarius a se excommunicatum semper absolvi potest, cum semper habeat Iurisdictionem, ex Innoc. in cap. Quærenti, de offic. deleg. in fine; & hoc verum est, vbi speciatim & nominatim excommunicaverit aliquem, adeo, vt alius eum absolvi nequeat, nisi ei ab excommunicatore absolvi fuerit permessa facultas. Sic Rich. 4. dist. 18. art. 9. quest. 5. Summa Astensis, par. 2. lib. 7. tit. 14. quest. 5. Dixi, vbi nominatim seu speciatim aliquem excommunicaverit: vbi enim generale sententiam promulgaverit, absolvi potest ille qui a censura a iure lata, & nulli reservata absoluit, ex Ioan. Imola, in cap. graue, colum. 4. de præbend. & ante eum Io. Andr. & Card. in d. c. graue, & in cap. ex frequentibus, de instit. & Henric. ibidem, & idem Henric. in cap. excommunicatus, 1. post Hostiens. & Io. Andr. ibi, de hæret. Gundissal. de Villadiego, in tract. de Legato, quest. 13. Sor. 4. d. 22. q. 2. art. 3. Concluf. 2. vers. Sed aliud Nauar. in Man. ca. 27. num. 44. vers. Septim. Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 12. num. 4. vers. Secundo, de sentent. excommu. lib. 6. & Summa Astens. par. 2. lib. 7. tit. 13. artic. 6. q. 1. Quicquid Felin. in cap. pastoralis, §. præterea, num. 9. de offic. ordin. Richard. & Astens. vbi supra, tit. 14. quest. 5. & Vgolin. Tab. 1. cap. 4. in princip. numer. 3. velint, etiam excommunicatum per generalem sententiam absolvi ab eo tantum posse, a quo absoluitur speciatim excommunicatus, quorum nos opinionem superiori capite refutaui, in fine propositionis primæ.

3 *Secundo.* Quod Iudex ordinarius excommunicatum a se absolvi potest, etiam si sic excommunicatus appellasset; Quod procedit, si de talis ordinarius appellationem admiserit, siue eam non admisit, ex Panorm. in cap. Quæstioni, num. 7. & Propos. ibidem, num. 8. & Imola numer. 5. de appell. potest enim Iudex, a quo appellatur, ea omnia facere, quæ exitum faciliorem causæ reddunt, argum. cap. cum tenentur, de appell. absolutio autem ab excommu-

nicatione, etiam post appellationem a se admissam, faciliorem causæ exitum reddit, quando quidem in hoc casu Iudex, ad quem appellatur, non absoluet eum, sicuti absoluit, si prius a iudice a quo sit appellatum, absolutus non fuisset. Et hoc multo magis verum erit, vbi appellans appellationem deseruit; tunc enim perinde est, ac si non appellasset, ex Panorm. in d. cap. Quæstioni, num. 7. & in cap. Qua fronte, num. 5. de appellat. Dixi, Iudex ordinarius, quia seculus est de Iudice delegato; hic enim etiam absolvi potest excommunicatum, quando appellationem non admiserit, eo quod ad eum redire causa possit, argum. cap. vbi debitus, de appell. non tamen quando appellationem admiserit; nam eam admittendo, se Iurisdictionem priuauit, & ideo non absoluet, argum. cap. tituli cum appellati, de appell. lib. 6. & Panormitan. in dict. capitulo Quæstioni.

4 *Tertio.* Iudex ordinarius a se excommunicatum absoluet etiam si excommunicatus ille in alterius dicitur. enim domicilium transfulerit, atq. cap. propositi, & ibi glos. in verbo, citatus. de foro. compet. cum nullibi casus hic reperitur exceptus; vnde, extraneus delictum in aliena diocesi committens, si propterea ab eius loci ordinario excommunicatur, a suo Episcopo absolvi non poterit, ex Panormitan. in cap. Graue nimis, numero 14. de præbend. & Vgolin. Tab. 1. cap. 4. numer. 7. Angelica, verbo, absolutio, 1. num. 7.

5 *Quarto.* ampliatur dicta propositio, etiam si sic excommunicatus mortuus sit; a solo enim Iudice ordinario absoluitur, cap. A nobis, 2. in fine, §. vt autem, de sentent. excommu. Burg. de irreg. & dispens. par. 6. de absolut. inter. Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 11. numer. 8. vers. Secundo, de sentent. excommu. lib. 6. Nauar. in Man. ca. 27. num. 172. Vgolin. cit. num. 9. cuius absoluteionem excommunicati hæres procurare debet, vt præfati auctores testantur.

6 *Quinto.* Procedit, etiam si sic excommunicatus ingrediatur Religionem; in hoc enim casu saltem ante professionem a solo ordinario excommunicante, & non ab eius Religionis prelato absoluitur, vt vult Vgolin. vbi supra, c. 4. num. 10. sicut enim mors naturalis excommunicatum non liberat, quo minus ab excommunicatore absoluitur, vt dictum est supra, ita multo minus mors ciuiliis eum liberabit, cum plus naturæ impedimentum, quam accidentale operetur, argum. Qui habent, ff. de tutel. & hanc etiam sententiam tenent Innoc. in c. cum illorum, §. Qui si claustrales, de sentent. excommu. & Raym. vt refert Astensis loco inferius citando. Contrariam tamen sententiam, scilicet, absolui hunc posse a Prelato etiam durante anno probationis, tenent Hostiensis in Summa, lib. 5. tit. de sentent. excommu. num. 13. §. sed quis absolvi Regularis, vers. Quid si quis fugiens, & num. 14. §. Et quahter, sub §. Quæstum, vers. Quid igitur si quis ob fauorem, Summa Astensis, par. 2. lib. 7. tit. 13. art. 1. quest. 10. & quest. 11. Lapsus ab leg. 47. num. 6. S. Anton. 3. par. tit. 24. cap. 76. vers. Septimo. Tabiena, verbo, excommunicatio, 1. num. 10. ver. Nono. qui duo vltimi auctores affirmant Fratres ordinis Predicatorum posse eos absolvi ante ingressum eorum, ex speciali priuilegio, quale priuilegium habent omnes alij religiosi.

7 *Sexto.* Procedit hæc propositio non solum in Iudice ordinario, sed etiam in delegato & subdelegato, ita, vt ipsi etiam solum a se excommunicatum absoluant, vt habetur in cap. prudentiam, §. Sexta, de offic. deleg. & in cap. pastoralis, §. præterea, de offic. ordin. glos. in cap. cum inter, in verbo, ligare, & ibi Felin. nu. 5. de maior. & obed. Est igitur hæc generalis Regula inter auctores, vt qui excommunicationis, aut alterius censuræ sententiam tulit, solus ipse absoluat, vt videre licet apud eos omnes, quos superius citauimus.

Hæc tamen Regula, seu propositio sic in vniuersum ab auctoribus approbata in nonnullis casibus limitanda est.

8 *Primo* enim, nec ipse absoluet, vbi superior eius id sibi omnino prohibuerit, cap. graue, & ibi Panorm. numer. 7. de præbend. vbi id habetur de suspens. per Concilium a benefici.

beneficij conferendis pro eo quod indignis scienter post secundam admonitionem non correcti contulerunt Ecclesiastica beneficia, hanc enim suspensionis sententiam nullis excepto summo Pontifice, vel vno ex quatuor principalibus Patriarchis poterit relaxare, prout Innocentius III. libi determinavit, & tradidit Syluest. verbo, absolutio, r. num. 3. §. octauus. Vnde Episcopi Vicarius a se excommunicatum non absoluet, vbi Episcopus hoc ei vetuerit, sicut nec vllus alius Iudex maior, aut minor, si id ipsi Papa prohibuerit.

9 *Secundo*, Delegatus Papæ, qui excommunicauit aliquem eo quod sententia suæ obedire contempserit, post lapsum annum a die latae sententiæ diffinitivæ, non potest eum amplius absolueri, sed remittere debet ad Sedem Apostolicam, c. Quærenti, de offic. deleg. & ibi glos. in verbo, ante litis contestationem, quia Iurisdictionis eius expirauit in totum, & quoad executionem omnino Innoc. & Panorm. ibi Hostiens. in Summa, lib. 5. tit. de sentent. excommunic. num. 12. §. Quis possit, vers. Si verò Angelica, verbo, absolutio, 2. in princip. Sylu. vbi supra, §. Primus, Tabiena, verbo, absolutio, 2. num. 12. vers. Queritur octauo, Felin. in c. cum inferior, num. 5. de maior. & obed. Nauar. in Man. c. 27. num. 40. Henriquez lib. 13. de excomm. cap. 28. §. 6. Vgol. Tab. 1. cap. 4. num. 13. sic etiam delegatus Episcopi si post latam sententiam diffinitiuam non absoluet intra annum, aut tempus sibi prescriptum, postea absolueri non potest; ait si causam sibi delegatam non diffinierit, neque absolueri intra annum potest, ex Felino, & Vgol. vbi supra, cuius tamen contrarium tenent glos. & Innocen. & Angelica, vbi supra, & Panorm. numer. 7. dicentes, quod si delegatus Papæ excommunicat ante sententiam diffinitiuam, semper vsque ad diffinitiuam, & etiam post vsque ad annum, absolueri poterit: quia Iurisdictionis durat vsque ad sententiam latam, & executioni mandatam, & infra annum post sententiam. Et idem dicendum de quolibet alio delegato habente facultatem exequendi suam sententiam, ex Panorm. in d. cap. Quærenti, nu. 8. & Nauar. vbi supra.

10 *Tertio*, Quando Ordinarius excommunicauit aliquem incendiariam, & publicauit illum excommunicatum, tunc non potest eum amplius absolueri, sed solus Papa, vt habetur in cap. Tua nos, de sentent. excomm. Syluest. verbo absolutio, 1. num. 3. §. Tertius. Circa quem Canonem notandum est, Quod licet quidam, vt glos. in d. cap. Tua, in verbo, publicat, & ibi Panorm. num. 2. S. Anton. par. 3. tit. 24. capit. 11. Tabiena, verbo, excomm. 5. casu 7. velint incendiariam Ecclesiæ, aut loci religiosi ipso iure excommunicatum esse; rectius tamen alij, vt Sotus 4. d. 22. qu. 2. artic. 3. Concluf. 4. Caiet. verbo, excommunicatio, cap. 2. Nauar. in Man. cap. 27. num. 94. Henriquez lib. 13. de excomm. cap. 28. §. 6. & alij dicunt, nullum incendiarium etiam Ecclesiarum ipso facto excommunicatum esse; Nā c. Tua nos, non excommunicat istos, nec iubet denunciari sed solum ait, quod semel excommunicati & denunciati, non nisi a Papa absolui possint.

11 *Quarto*, Nō absoluet ipse, qui excommunicauit, si postquam excommunicauit, ipse met excommunicatur maior excommunicatione, & denunciatus sit, aut aliquo alio modo Iurisdictione priuatus; quia absolueri est Iurisdictionis, qua talis priuatur, secus, si solum excommunicatione minori irretitus fuerit, argu. cap. si celebrat, de Cler. excomm. ministr. & cap. duobus, & ibi glo. in verbo, nō expirat, de sentent. excomm. Angelica, verbo, absolutio 2. in princip. Syluest. vbi supra, §. Secundus, Tabiena, verbo, absolutio, 2. numer. 12. vers. Queritur octauo. Vnde, si Episcopus qui excommunicauit, vel Episcopatu se abdicauit, arg. toto tit. de renunciat. vel alio translatus sit, vel ob delictum depositus, aut degradatus, vel ab hostibus, pagani, aut hæreticis detentus, non absoluet, cum Iurisdictione priuatus sit c. 3. de suppl. neg. prela. & tot. tit. de trasla. prela. Sic nec Vicarius Episcopi qui excommunicauit, & postea Vicarius esse desijt; Nec Legatus Papæ, aut Visitator, vbi ille Legatus, aut hic Visitator esse desijt, quia tunc Iurisdictione quæ ad absolutionem necessaria est, caret. Et idem dicendum, si aliquis Iurisdictionis vsum quoad

alios perdidit, tunc enim a se excommunicatos non absoluet.

12 *Quinto*, Non absoluet qui excommunicauit, quando sententiam illam Papa ex certa scientia confirmauit; quod intelligi debet de sententia, quæ est ab homine, ex glos. & Ioan. Andr. in cap. ex frequentibus, in fine, in verbo, confirmantes, de instit. & Panorm. ibi, nu. 12. Summa Astens. part. 2. lib. 7. tit. 13. art. 6. q. 3. Angelica, verbo, absolutio 2. numer. 12. vers. Queritur octauo. Syluest. verbo, absolutio, 2. num. 4. §. Quarto, & verbo, absolutio, 1. num. 3. §. Quartus, Nauar. in Manual. cap. 27. num. 40. Burgas. trac. de irreg. & dispenc. cap. An excommunicatus a delegato, numer. 6. & c. de absol. maioris excomm. nu. 31. Ratio est: quia qui aliquid ex certa scientia confirmat, suum illud facere videtur, argum. cap. 1. de confir. vtil. vel inutil. & cap. si Apostolice, de præbend. li. 6. Dixi, quando ex certa scientia eam confirmauit, hoc est, quando tota causa superior explicatur; seu quando in ea inferiur totus tenor rei confirmatae, vel quando Papa vitur istis, vel similibus verbis, scilicet, *ex certa scientia*, vel quando confirmat aliquid quod vidit; secus autem, quando vel liquidò constaret confirmationem illam esse per surreptionem obtentam, cap. 2. de confir. vtil. vel inutil. vel quando in forma communi tantum, id est, sine causæ cognitione eam confirmauit; vel si sententia esset facta per statutum, tunc enim confirmatio hæc nihil quoad hoc operatur, sed qui excommunicauit, etiam absolueri posset, ex Panorm. capit. 1. nu. 6. de confir. vtil. vel inutil. Angelica, Tabiena, Nauar. vbi supra, & Summa Astens. dicta q. 3. Henriquez lib. 13. de excomm. c. 28. §. 6. in annotationibus litera G. Vgol. Tab. 1. cap. 4. nu. 11.

13 *Sexto*, Non absoluet is, cui statim executio simplex excommunicandi sine causæ cognitione commissæ est, vt contingit parochis, qui de mandato Episcopi aliquem excommunicant, & idem dicendum, si Papa iam diffinuit negotium, & mandat alicui excommunicare rebellem, aut aliquem alium; hi enim sic excommunicatos absolueri non possunt, sed tantum excommunicare, sicut eis committitur, quia eis non Iurisdictionis, sed simplex executio, seu nudum ministerium tantum delegatur, glos. in cap. peruenit in verbo, facere, 7. quæst. 1. & eadem glos. in cap. si homo esses, in verbo, Quousque, 27. quæst. 1. & facit cap. vlt. §. fin. de offic. deleg. Summa Astens. part. 2. lib. 7. tit. 13. artic. 6. quæst. 2. Angelica, verbo, absolutio, 2. in princip. vers. Sexto, & num. 1. Tabiena, verbo, absolutio, 2. num. 12. vers. Queritur octauo. Syluest. verbo, absolutio, 1. nu. 3. §. Sextus, Nauar. in Manual. cap. 27. num. 44. Henriquez lib. 13. de excomm. cap. 28. §. 6. Vgol. Tab. 1. c. 4. in princip. nu. 13. & communis est DD. sententia, & idem docet Paluda. 4. d. 8. q. 5. art. 2. fines enim mandati diligenter attendendi, & custodiendi sunt.

14 *Propositio secunda*: Superior eius, qui censuram excommunicationis tulit (& idem de alijs censuris dicendum est) ab ea absolueri potest. Sic Panorm. in capitu. prudentiam, §. fina. in fine, de offic. deleg. & in cap. cum ab Ecclesiasticarum, num. 11. de offic. ordin. glos. in Clem. 1. in verbo a Canone, de priuileg. argum. cap. pastoralis, de offic. ordin. Gem. in cap. venerabilibus, num. 2. de sentent. excomm. lib. 6. Ioan. de Lignano in tract. de cens. Eccl. §. decimus octauus. Sum. Astens. part. 2. lib. 7. tit. 13. art. 6. in princip. S. Anton. 3. par. tit. 24. cap. 77. Syluest. verb. absolutio, 2. in principio Nauar. in Manual. cap. 27. num. 40. Couar. in c. alma mater, par. 1. §. 12. num. 2. de sentent. excomm. lib. 6. Vgol. de censur. Eccles. Tabul. 1. cap. 4. §. 1. nu. 1. & Theologi omnes, vt S. Thom. in addit. 3. par. quæst. 24. artic. 1. S. Bonau. 4. dist. 18. in vlt. par. dist. quæst. 6. nume. 85. in fine. Rich. 4. d. 18. art. 9. quæst. 1. Durand. 4. dist. 18. quæst. 4. nu. 8. Palud. 4. d. 18. quæst. 5. art. 2. Thom. de Argétina, 4. dist. 19. quæst. vnica, art. 4. Gabr. 4. d. 18. q. 3. art. 3. dub. 6. Sotus 4. d. 22. q. 2. art. 3. Concluf. 2. vnde Papa, qui est superior omni alio, absolueri potest a sententia omnis hominis, vel cui ipse commiserit, nec in hoc alicui inferiori facit iniuriam, cū suo iure vtatur; propter quod Penitentiarij eius sepe absoluunt a sententijs diuersorum Iudicum, vt Palud. vbi supra, & Martin. Ledesm. 2. 4. quæst. 36. artic. 1. Concluf.

Concluſ. 2. teſtantur, quæ res notior eſt, quàm vt proba-
tione indigeat.

- 15 *Is autem* in hoc loco ſuperior tantum intelligitur, qui
vel primò Iuriſdictionem alterius omnino ad arbitrium
ſuum ab eo auferre poteſt qui excommunicationem tulit,
argum. cap. Graue nimis, de præb. & cap. paſtoralis, §. por-
ro, de offic. ordin. vel ſecundo, qui ſaltem vſum eius impe-
dire poteſt, arg. cap. eum ab Eccleſiarum, de offic. ord. vn-
de Epifcopi, Archiepiſcopi, Patriarchæ, & alij Eccleſiæ
prelati, a vicarijs eorum excommunicatos abſoluere poſ-
ſunt, cum ad arbitria ſua huiusmodi vicarios reuocare
queant, ex Gemin. in capit. 1. numer. 10, de offic. vic. lib. 6.
& Panorm. in cap. Quoniam Abbas, numer. 10, de offic. dele-
g. Ioann. Andr. in capit. ſua nobis, de offic. vic. & ibidem
Panorm. numer. 5, vbi docent, Epifcopum, qui conſtituit
Vicarium, & intrauit eum nõ reuocare, nihilominus reuo-
care eum poſſe ſine pena peritij, maxime, quãdo ſubeſt
iñſta cauſa reuocandi; & idem docent Summa Aſtenſis, par. 2. lib.
7. tit. 13. artic. 6. quaſt. 5. Palud. 4. diſtinct. 18. quaſt. 5. art.
2. S. Anton. 3. par. tit. 24. cap. 77. Angelica, verbo, abſolutio
2. num. 2. Tabiena, verbo, abſolutio, 2. num. 13. verſ. Que-
ritur Nono Henriquez lib. 13. de excommunicat. cap. 24.
§. 2. & cap. 27. §. 3. Vgol. Tab. 1. cap. 4. §. 11. nu. 11. & quod
de appellatione diximus, ſcilicet, quod Archiepiſcopus
abſoluere poteſt Suffraganeorum ſuorum ſubditos, quan-
do ad eum appellatum ſit, dicendum etiam eſt, quando
iure concedente viſitat Diœceſim Suffraganei ſui, tunc
nim eos, & excommunicare, & ab excommunicatione
abſoluere poteſt.
- 16 *Eodem modo* Epifcopus excommunicatum ab Archi-
diacono abſoluere poteſt: eſt enim Iuriſdictione illi Epi-
ſcopus omnino tollere nequeat, cum hanc non ab Epiſco-
po, ſed a iure habeat, (a iure enim Vicarius Epifcopi Ar-
chidiaconus appellatur, cap. 1. & ibi gl. in verbo, Vicarium
& Panorm. ibidem, numer. 1. de offic. Archid.) eius tamen
vſum impedire poteſt, & ab eo excommunicatum abſo-
luere, etiam non præmiſſa ſatiſfactione, quia Ordinarius
eſt totius Diœceſis, vt ex cap. 1. de offic. ordin. colligitur. Et
quamuis Epifcopus excommunicatus a ſuis inferioribus,
v. g. ab Archidiaconis, & alijs Iuriſdictionem & facultate
excommunicandi habentibus, abſoluere non debeat, ni-
ſi illis requiſitis, aliter peccet, abſolutio tamen, facta tenet,
ſecundum gloſin cap. eum ab Eccleſiarum, in verbo
non relaxes, & ibi Innoc. & Panorm. num. 3. de offic. ord.
idem Panorm. in cap. officium, prope finem, & in cap. dile-
cto, num. 7. verſ. Caueat ergo Epifcopus, & ibi Innoc. n.
2. de offic. Archid. Angelica, verbo, abſolutio, 2. numero 3.
Sylueſt. verbo, abſolutio, 2. in principio. Tabiena, in verbo
abſolutio, 2. num. 14. verſ. Queritur decimo. Couar. in ca.
alma mater, par. 1. §. 12. num. 3. de ſentent. excommun. li.
6. Summa Aſtenſis, par. 2. lib. 7. tit. 13. artic. 6. quaſt. 4. Ho-
ſtienſis in Summa, lib. 5. tit. de ſent. excommun. num. 12.
§. Quis poſſit abſoluere, verſ. Eſt & alia Regula, Vgo. Tab.
1. cap. 4. §. 1. num. 7. qui omnes expreſſe affirmant, Epiſco-
pum abſoluere poſſe excommunicatum ab Archidiacono
ſuo, quamuis malè faciat illo prius non requiſito, quia Iuriſ-
dictionem non ſeruat ſubditis ſuis, arg. cap. 2. de exceſſ.
prelat. Hæc tamè quæ diximus vera eſſe, intelliguntur ni-
ſi ex conſuetudine Archidiaconi haberent, vt ab eis excõ-
municati nequaquam ab Epifcopo abſolui poſſent; aut ni-
ſi ex conſuetudine parem cum eo Iuriſdictionem habe-
rent, ita, vt ab ipſis non appelleretur ad eum, ſed immēdi-
atè ad Archiepiſcopũ, vel Papã, quia tunc Epifcopo ab il-
lorum ſententijs abſoluere non poterit, argum. cap. dile-
cto, de offic. Archid. quia non eſt ſuperior eorum in his ca-
ſibus ex Paludan. 4. diſtinct. 18. quaſt. 5. articulo ſecun-

do, Angelica, & Tabiena vbi ſupra.

- 17 *Secus autem* dicendum eſt de illis ſuperioribus, qui hæc
poteſtatem non habent: non enim poteſt Archiepiſcopus
ad ſuum arbitrium ab Epifcopo ſuis Suffraganeis, aut eor-
um Vicarijs excommunicatos abſoluere, niſi in caſu quo
per appellationem cauſa excommunicationis ad eum de-
lata fuerit, tunc enim poteſt, vocatis tamen partibus, &
cognito de appellatione, aliàs non valet abſolutio, capitul.
Romana, & cap. venerabilibus, de ſentent. excommuni-
cat. lib. 6. & ratio eſt, quia nõ eſt Iudex, aut Ordinarius ſuorũ
Suffraganeorum, & proinde, nec eos excõmunicare, nec
ab excommunicatione abſoluere valet, extra caſum ap-
pellationis, vt in d. cap. Romana, & d. cap. venerabilibus,
§. excommunicatos verò, de ſentent. excommunicat. lib. 6.
& in cap. ad reprimendam, de offic. ord. & cap. per tuas de
ſentent. excommunicat. in antiq. Hoſtienſis in Summa,
lib. 5. tit. de ſentent. excommun. num. 12. §. Quis poſſit ab-
ſoluere, verſ. Eſt & alia regula. Summa Aſtenſis, par. 2. lib.
7. tit. 13. artic. 6. quaſt. 5. Palud. 4. diſtinct. 18. quaſt. 5. art.
2. S. Anton. 3. par. tit. 24. cap. 77. Angelica, verbo, abſolutio
2. num. 2. Tabiena, verbo, abſolutio, 2. num. 13. verſ. Que-
ritur Nono Henriquez lib. 13. de excommunicat. cap. 24.
§. 2. & cap. 27. §. 3. Vgol. Tab. 1. cap. 4. §. 11. nu. 11. & quod
de appellatione diximus, ſcilicet, quod Archiepiſcopus
abſoluere poteſt Suffraganeorum ſuorum ſubditos, quan-
do ad eum appellatum ſit, dicendum etiam eſt, quando
iure concedente viſitat Diœceſim Suffraganei ſui, tunc
nim eos, & excommunicare, & ab excommunicatione
abſoluere poteſt.
- 18 *Eodem modo* nec Patriarcha excommunicatos ab Ar-
chiepiſcopis abſoluere poteſt, vt ex d. cap. venerabilibus,
de ſentent. excommunicat. lib. 6. communiter colligunt
DD. Nec Legatus a latere, quamuis & Epifcopis, & Archi-
epifcopis, & ſingulis ſuæ prouinciæ præſit, & Iudex ſit, &
ſuperior, vt tradunt Panorm. & DD. in cap. 1. de offic. dele-
g. & Gundifaluo de Villadiego in tract. ſuo delegato,
quaſt. 8. ab eis excommunicatos abſoluere valet, ex Felin.
in cap. ad eminentiam. num. 2. de ſent. excomm. Gundif-
aluo vbi ſupra, quaſt. 13. & Vgol. Tab. 1. cap. 4. §. 11. nu. 2.
ſicut nec eorum Iuriſdictionem tollere, aut eius vſum im-
pedire poterit.
- 19 *Propoſitio tertia:* Succesor in onere, & dignitate illius,
qui cenſuram tulit, abſoluere poteſt a cenſura quam tulit
ille, qui ſuccedit, vt colligitur ex capit. Si Epifcopus 1. c.
3. ita Palud. 4. diſtinct. 18. quaſt. 5. artic. 2. Duran. 4. diſtin-
ct. 18. quaſt. 4. num. 8. Thom. de Argent. 4. diſtinct. 19. quaſt.
ynica, ar. 4. S. Anton. 3. par. tit. 24. cap. 77. Sylueſt. verbo, ab-
ſolutio, 2. in principio. Nau. in Man. cap. 27. num. 40. Bar-
gaſ. de irreg. & diſpenſ. par. 6. de abſol. ab excommun. nu.
15. Vgol. de cenſur. Eccleſ. Tab. 1. cap. 4. §. 3. num. 1. poſt
Innoc. in cap. Quarenti, in fine, de offic. deleg. & Panorm.
in cap. paſtoralis, §. præterea, num. 1. de offic. ord. & Ioan.
de Lignano, de cenſur. Eccl. §. 16. nu. 11. quos refert & ſe-
quitur ibidem. Quod intelligitur non ſolum in excommuni-
catione, ſed etiam in alijs cenſuris. Ratio eſt, quia ſucces-
ſor eadem cenſetur perſona cum eo, cui ſuccedit, argum.
capitul. 1. de ſolut. & Palud. vbi ſupra, teſtatur. Vnde, mor-
tuo Abbate, Epifcopo, Archiepiſcopo, aut Papa, ſuccesſor
eorum in officio, & dignitate abſoluit. Quod procedit nõ
ſolum in ſucceſſore ob mortem alterius, ſed etiam vbi ob
aliam cauſam ſuccedit, ex Durand. vbi ſupra, ſcilicet, quia
vel Epifcopus Epifcopatu renunciauit, aut ad alium lo-
cum translatus eſt, vel depoſitus, vel alia de cauſa Iuriſdi-
ctione ſua priuatus, ex Sylueſt. verbo, abſolutio, 2. num. 6.
Procedit etiam in ſucceſſore Iudicis delegati; poterit e-
nim iſte a ſententia excommunicationis a delegato lata
abſoluere. Sic etiam ſucceſſor ſubdelegati ab eo excõmuni-
catus abſoluet. Item, qui eſt ſucceſſor ad tempus ſolus,
abſoluere poteſt ab excommunicatione & alijs cenſuris,
quas tulit iſi, cui ſuccedit: Talis autem ſucceſſor dicitur ille
qui iure communi exercet Iuriſdictionem, donec ſucceſ-
ſor perpetuus conſtituatur; Vnde, mortuo Epifcopo, Archi-
epifcopo, Patriarcha, ſucceſſor eorum ad tempus, ſcilicet
Capitulum Eccleſiæ Cathedralis, abſoluet, capit. 3. de ſup-
plenda negligent. prelat. lib. 6. & capit. vnico, de maior. &
obed.

obed. libr. 6. a quo hodie eligi debet Vicarius. qui ea que iurisdictionis sunt, exercere debet, iuxta Decretum Concilij Trid. sess. 24. cap. 16. de reform. Et idem. si alio modo vacaret Ecclesia. sicut per renunciationem, traslatione, de positionem, aut iurisdictionis amissionem, quacunque de causa; aut si Episcopus teneatur ab hostibus captivus, c. 3. de suppl. neglig. prelat. li. 6. & ibi glos. in verbo, si Episcopus, & verbo, a paganis, & verb. mortem. Quamvis si a Papa detur visitator in Ecclesia Cathedrali, aut ob Capituli negligentiam ab Archiepiscopo datus sit administrator, talis visitator, aut administrator absolvet, non Capitulum, c. fin. de suppl. neglig. prelat. lib. 6. & c. is cui, & ibi glos. in verbo, Soli, de elec. lib. 6.

20. **Proposio Sexta:** Delegatus a lege absolvere potest ab excommunicatione ab homine lata in duobus casibus. **Primus est,** Quando ob paupertatem, inimicitias, senectutem, & alia impedimenta impeditur excommunicatus, quo minus adeat eum, qui de iure communij ipsum absolvere debuit, de quibus impedimentis habetur in ca. Quid de his, & c. Ea noscitur, & c. Quamvis, de sent. exc. tunc enim ob Clerici percussorem, c. si quis suadente diabolo, 17. quest. 4. aut ob participationem cum excommunicato in crimine, cap. Nuper, de sent. excomm. a proprio Episcopo, aut Sacerdote proprio absolvi potest. Nauar. in Manuali, c. 27. num. 89. & num. 90. Vgolin. Tab. 1. capitulo 4. §. 4.

21. **Proposio Quarta:** Appellationis Iudex absoluit a censura ab eo lata a quo appellatur, ut habetur in cap. Ad reprimendam, & ibi Panormitan. numer. nono, de offic. ordin. & cap. per tuas, de sent. excomm. in antiq. & in cap. venerabilibus, §. porto, & §. fin. de sentent. excommunicat. libro sexto, cum causa per appellationem ad Iudicem appellatum deuoluta sit, ut probat Panorm. ubi supra, & facit cap. Romana, §. si vero, & cap. Non solum, & cap. si a iudice, de appellat. lib. 6. Iudex autem appellationis is dicitur, qui est proximus Iudex eius, a quo appellatur. Sicut proximus Iudex subditi Episcopi est Episcopus, Episcopi vero Archiepiscopus, huius Patriarcha, Patriarche Papa. Item proximus Iudex Iudici datus est is, qui Iudicem dedit, vt Legati a latere, Papa; Secus tamen in Vicariis Episcoporum, & aliorum Antistitum, cap. secundus, de consuetud. libro sexto. Nam ab ipsi superior eius qui eos Vicarios dedit, appellandus erit, cap. Romana, de appell. lib. sexto, eo quod Episcopi, & Vicarij vnum forum esse censetur. Sicut etiam delegati proximus Iudex est delegans, & subdelegati subdelegans, dum modo subdelegans Iudex esse non desierit, tunc enim delegantem primam appellare debemus. Quia vero Papa omnium ordinarius Iudex est, arg. cuncta per mundum, 9. quest. 3. ideo alijs intermissis, ad ipsum semper appellari poterit, cap. si quis vestrum, & seq. 2. q. 6. & cap. si duobus, de appell. Panorm. in cap. dilecti, 2. de appell. Id quod etiam locum habet in Legato a latere, quoad homines sue provincie, c. 1. de offic. Leg. & ibi glos. in verbo, legationis, & in verbo, vniuersas, & Panorm. ibi, num. 7. Et etiam in Patriarcha: nam & ipse a suarum provinciarum hominibus omnis medijs appellari potest, facit glos. in ca. renouantes, in verbo, similia, distinct. 22. & expresse Panorm. in cap. Antiqua, num. 7. & §. de privileg. qui etiam ad hoc citat Innoc. Hostiens. & Spaul. in tit. de appell. §. nunc tractemus, vers. Sed nūquid. Quae omnia intelligenda sunt, dummodo proximus Iudex non sit iurisdictione sua priuatus, aliqua de causa, aut aliquo impedimento detentus, aut vsu iurisdictionis spoliatus; tunc enim ad alium proximum superiorem appellandum erit, c. is cui, & cap. si a subdelegato, de offic. deleg. lib. 6.

22. **Proposio Quinta:** Delegatus cum causa cognitione, excommunicatum a delegante absolvere potest, si tempore delegationis delegans aut denunciatus, aut alia ratione iurisdictionis, aut eius vsu non sit priuatus, secus autem si eo tempore delegans impeditus fuerit, aut iurisdictione priuatus: tunc enim cum delegati iurisdictione a delegante pendeat, sicut delegans nihil potuit, ita neque delegatus. Quod multo magis procedit, quando delegans nudum tantum ministerium delegauit; neque enim tunc aliquid delegatus poterit, ex Nauar. in Manuali, capitulo 27. numero 40. Vgolino. Tab. 1. capitulo 4. §. 4.

23. **Proposio Sexta:** Delegatus a lege absolvere potest ab excommunicatione ab homine lata in duobus casibus. **Primus est,** Quando ob paupertatem, inimicitias, senectutem, & alia impedimenta impeditur excommunicatus, quo minus adeat eum, qui de iure communij ipsum absolvere debuit, de quibus impedimentis habetur in ca. Quid de his, & c. Ea noscitur, & c. Quamvis, de sent. exc. tunc enim ob Clerici percussorem, c. si quis suadente diabolo, 17. quest. 4. aut ob participationem cum excommunicato in crimine, cap. Nuper, de sent. excomm. a proprio Episcopo, aut Sacerdote proprio absolvi potest. Nauar. in Manuali, c. 27. num. 89. & num. 90. Vgolin. Tab. 1. c. 4. §. 5. nu. 12. & seq.

24. **Proposio Quinta:** Delegatus cum causa cognitione, excommunicatum a delegante absolvere potest, si tempore delegationis delegans aut denunciatus, aut alia ratione iurisdictionis, aut eius vsu non sit priuatus, secus autem si eo tempore delegans impeditus fuerit, aut iurisdictione priuatus: tunc enim cum delegati iurisdictione a delegante pendeat, sicut delegans nihil potuit, ita neque delegatus. Quod multo magis procedit, quando delegans nudum tantum ministerium delegauit; neque enim tunc aliquid delegatus poterit, ex Nauar. in Manuali, capitulo 27. numero 40. Vgolino. Tab. 1. capitulo 4. §. 4.

25. **Proposio Sexta:** Delegatus a lege absolvere potest ab excommunicatione ab homine lata in duobus casibus. **Primus est,** Quando ob paupertatem, inimicitias, senectutem, & alia impedimenta impeditur excommunicatus, quo minus adeat eum, qui de iure communij ipsum absolvere debuit, de quibus impedimentis habetur in ca. Quid de his, & c. Ea noscitur, & c. Quamvis, de sent. exc. tunc enim ob Clerici percussorem, c. si quis suadente diabolo, 17. quest. 4. aut ob participationem cum excommunicato in crimine, cap. Nuper, de sent. excomm. a proprio Episcopo, aut Sacerdote proprio absolvi potest. Nauar. in Manuali, c. 27. num. 89. & num. 90. Vgolin. Tab. 1. c. 4. §. 5. nu. 12. & seq.

26. **Proposio Quinta:** Delegatus cum causa cognitione, excommunicatum a delegante absolvere potest, si tempore delegationis delegans aut denunciatus, aut alia ratione iurisdictionis, aut eius vsu non sit priuatus, secus autem si eo tempore delegans impeditus fuerit, aut iurisdictione priuatus: tunc enim cum delegati iurisdictione a delegante pendeat, sicut delegans nihil potuit, ita neque delegatus. Quod multo magis procedit, quando delegans nudum tantum ministerium delegauit; neque enim tunc aliquid delegatus poterit, ex Nauar. in Manuali, capitulo 27. numero 40. Vgolino. Tab. 1. capitulo 4. §. 4.

27. **Proposio Sexta:** Delegatus a lege absolvere potest ab excommunicatione ab homine lata in duobus casibus. **Primus est,** Quando ob paupertatem, inimicitias, senectutem, & alia impedimenta impeditur excommunicatus, quo minus adeat eum, qui de iure communij ipsum absolvere debuit, de quibus impedimentis habetur in ca. Quid de his, & c. Ea noscitur, & c. Quamvis, de sent. exc. tunc enim ob Clerici percussorem, c. si quis suadente diabolo, 17. quest. 4. aut ob participationem cum excommunicato in crimine, cap. Nuper, de sent. excomm. a proprio Episcopo, aut Sacerdote proprio absolvi potest. Nauar. in Manuali, c. 27. num. 89. & num. 90. Vgolin. Tab. 1. c. 4. §. 5. nu. 12. & seq.

28. **Proposio Quinta:** Delegatus cum causa cognitione, excommunicatum a delegante absolvere potest, si tempore delegationis delegans aut denunciatus, aut alia ratione iurisdictionis, aut eius vsu non sit priuatus, secus autem si eo tempore delegans impeditus fuerit, aut iurisdictione priuatus: tunc enim cum delegati iurisdictione a delegante pendeat, sicut delegans nihil potuit, ita neque delegatus. Quod multo magis procedit, quando delegans nudum tantum ministerium delegauit; neque enim tunc aliquid delegatus poterit, ex Nauar. in Manuali, capitulo 27. numero 40. Vgolino. Tab. 1. capitulo 4. §. 4.

29. **Proposio Sexta:** Delegatus a lege absolvere potest ab excommunicatione ab homine lata in duobus casibus. **Primus est,** Quando ob paupertatem, inimicitias, senectutem, & alia impedimenta impeditur excommunicatus, quo minus adeat eum, qui de iure communij ipsum absolvere debuit, de quibus impedimentis habetur in ca. Quid de his, & c. Ea noscitur, & c. Quamvis, de sent. exc. tunc enim ob Clerici percussorem, c. si quis suadente diabolo, 17. quest. 4. aut ob participationem cum excommunicato in crimine, cap. Nuper, de sent. excomm. a proprio Episcopo, aut Sacerdote proprio absolvi potest. Nauar. in Manuali, c. 27. num. 89. & num. 90. Vgolin. Tab. 1. c. 4. §. 5. nu. 12. & seq.

30. **Proposio Quinta:** Delegatus cum causa cognitione, excommunicatum a delegante absolvere potest, si tempore delegationis delegans aut denunciatus, aut alia ratione iurisdictionis, aut eius vsu non sit priuatus, secus autem si eo tempore delegans impeditus fuerit, aut iurisdictione priuatus: tunc enim cum delegati iurisdictione a delegante pendeat, sicut delegans nihil potuit, ita neque delegatus. Quod multo magis procedit, quando delegans nudum tantum ministerium delegauit; neque enim tunc aliquid delegatus poterit, ex Nauar. in Manuali, capitulo 27. numero 40. Vgolino. Tab. 1. capitulo 4. §. 4.

31. **Proposio Sexta:** Delegatus a lege absolvere potest ab excommunicatione ab homine lata in duobus casibus. **Primus est,** Quando ob paupertatem, inimicitias, senectutem, & alia impedimenta impeditur excommunicatus, quo minus adeat eum, qui de iure communij ipsum absolvere debuit, de quibus impedimentis habetur in ca. Quid de his, & c. Ea noscitur, & c. Quamvis, de sent. exc. tunc enim ob Clerici percussorem, c. si quis suadente diabolo, 17. quest. 4. aut ob participationem cum excommunicato in crimine, cap. Nuper, de sent. excomm. a proprio Episcopo, aut Sacerdote proprio absolvi potest. Nauar. in Manuali, c. 27. num. 89. & num. 90. Vgolin. Tab. 1. c. 4. §. 5. nu. 12. & seq.

32. **Proposio Quinta:** Delegatus cum causa cognitione, excommunicatum a delegante absolvere potest, si tempore delegationis delegans aut denunciatus, aut alia ratione iurisdictionis, aut eius vsu non sit priuatus, secus autem si eo tempore delegans impeditus fuerit, aut iurisdictione priuatus: tunc enim cum delegati iurisdictione a delegante pendeat, sicut delegans nihil potuit, ita neque delegatus. Quod multo magis procedit, quando delegans nudum tantum ministerium delegauit; neque enim tunc aliquid delegatus poterit, ex Nauar. in Manuali, capitulo 27. numero 40. Vgolino. Tab. 1. capitulo 4. §. 4.

33. **Proposio Sexta:** Delegatus a lege absolvere potest ab excommunicatione ab homine lata in duobus casibus. **Primus est,** Quando ob paupertatem, inimicitias, senectutem, & alia impedimenta impeditur excommunicatus, quo minus adeat eum, qui de iure communij ipsum absolvere debuit, de quibus impedimentis habetur in ca. Quid de his, & c. Ea noscitur, & c. Quamvis, de sent. exc. tunc enim ob Clerici percussorem, c. si quis suadente diabolo, 17. quest. 4. aut ob participationem cum excommunicato in crimine, cap. Nuper, de sent. excomm. a proprio Episcopo, aut Sacerdote proprio absolvi potest. Nauar. in Manuali, c. 27. num. 89. & num. 90. Vgolin. Tab. 1. c. 4. §. 5. nu. 12. & seq.

34. **Proposio Quinta:** Delegatus cum causa cognitione, excommunicatum a delegante absolvere potest, si tempore delegationis delegans aut denunciatus, aut alia ratione iurisdictionis, aut eius vsu non sit priuatus, secus autem si eo tempore delegans impeditus fuerit, aut iurisdictione priuatus: tunc enim cum delegati iurisdictione a delegante pendeat, sicut delegans nihil potuit, ita neque delegatus. Quod multo magis procedit, quando delegans nudum tantum ministerium delegauit; neque enim tunc aliquid delegatus poterit, ex Nauar. in Manuali, capitulo 27. numero 40. Vgolino. Tab. 1. capitulo 4. §. 4.

35. **Proposio Sexta:** Delegatus a lege absolvere potest ab excommunicatione ab homine lata in duobus casibus. **Primus est,** Quando ob paupertatem, inimicitias, senectutem, & alia impedimenta impeditur excommunicatus, quo minus adeat eum, qui de iure communij ipsum absolvere debuit, de quibus impedimentis habetur in ca. Quid de his, & c. Ea noscitur, & c. Quamvis, de sent. exc. tunc enim ob Clerici percussorem, c. si quis suadente diabolo, 17. quest. 4. aut ob participationem cum excommunicato in crimine, cap. Nuper, de sent. excomm. a proprio Episcopo, aut Sacerdote proprio absolvi potest. Nauar. in Manuali, c. 27. num. 89. & num. 90. Vgolin. Tab. 1. c. 4. §. 5. nu. 12. & seq.

Q nouam

no uari peccatiſſimam, ſi ſiungat, humiliter ſuſcepturus, idem ſibi non fecerit, in eandem ſpecie excommunicatio- nem. Item ſe diſponente Remoſiſi, cap. Eos qui, de ſententia excommunicati, lib. 6.

Articulus uero moris, no ſolum intelligitur iſe, ſed quo- ſegetus iam agit animam, & moritur, ſed etiam ille, in quo ſua propinquus eſt mori, ut iudicio peritorum medi- corum, intra paucos dies moriturus exiſtimetur; Ratio eſt: quia ſi expectetur ultimus articulus, periculum eſt, ne ſine abſolutione moriatur. Præterea, articulus moris ualde agitandus putatur, uel quando quis breui infra pau- cos dies moriturus eſt ex ſenectute, uel ex infirmitate, uel quando ex alia cauſa imminet propinqua mors ſi in fieri quædam modo, ut Phloſoſi, ſi loquuntur, ut ſi quis in mari ſit, & orta tempeſtate graui naufragium probabili- ter imminet. Item, ſi miles in bello propinquus ſit conſi- ctus, & hoſtes fortes aggreſſus eſt. Item ſi quis damnatus eſt ad ſortem, ita, ut intra paucos dies ſe proſequenda executione. Item ſi quis loca periculosa uſitauerit, & ha- niti com morantur, pertranſire cogitur. Sic etiam quando mulier partu proxima eſt, ubi diſſimile parere ſolet, uel ubi primo partuſ, & ſe idem de iſis, qui ſe caſtrandoſ tri- buunt, & denique quædam uictorie probabilliter arbitrio uiri boni & prudentis ſecuritate eſt mors, ſine ab extincto, ſine ab interſe. Hicque articulus, ſeu articulus moris, ſeu extremæ neceſſitatis, ut communiter ſcribunt aucto- res, Sanctus Thomas in addit. tertie partis, queſtio octa- uâ, articulo ſexto, & quarto diſtinctione 20. queſtione pri- ma, articulo primo, queſtione ſecunda, Palud. 4. diſtin- 17. queſtione tertia, & diſt. 20. queſt. 1. artic. 2. Concluſ. 3. Martin. Ledefm. 2. 4. queſt. 26. artic. 7. Sorus 4. diſtinct. 18. queſt. 4. art. 4. Henricus lib. 13. de excommuni. cap. 27. §. 3. Ioan. And. in cap. paſtoraliſ, §. 1. de offic. ordin. & ibi Panoem. num. 3. Nauar. in Manuali, cap. 26. num. 31. Co- nar. in cap. Alma mater, par. 1. §. 11. num. 8. de ſent. excom. lib. 6. Vgolin. Tab. 1. §. 1. num. 9. & Sylueſt. verboſ. abſolu- tio, 1. num. 8. & num. 10.

29 Diſſicultas ſolum exiſtimata reſtat, An ſcilicet excom- municatus & no niniſim denunciatus ſiue à Papa, ſiue ab alio Ordinato, ſiue ab exequatore Apoſtolicò, abſolui poſſit à confeſſario, uirtute confeſſionalis, ſeu ſubilar, quo confeſſari potesſas abſoluendi ad eiuſmodi peccatis & cæ- ſuris, etiam ſedi Apoſtolicæ reſeruat, & etiam in Bulla Cæne Omnia contentis. In qua re auctor Compendij Priuilegiorum Menſurationum, uerbo, Abſolutio quoad ſeculares, ſecundo Notab. 19. docet non poſſe; at ſine textu, aut ratione aliqua efficaci hoc affirmat.

Vnde, & uetior & communior opinio Diſtoris eſt, etiam nominatim excommunicatum & denunciatum à quocunq; abſolui poſſe ab huiusmodi confeſſario appro- bato in foro interiori, & conſcientie, quoad ſuos effectus, impleus & ſeruatis prius illis, quæ confeſſionale, ſeu ſubilarum præſcribit, ita ut poſtea nec Eccleſia Suffragijs, nec participatione Sacramentorum, aut Indulgentiarum pri- uetur. Sic Martin. Ledefm. 2. 4. q. 26. art. 1. dub. 9. Sorus, 4. d. 22. q. 2. art. 3. Concluſ. 2. Nauar. in Man. ca. 27. num. 278. Couar. in c. Alma mater, par. 1. §. 11. num. 12. & numer. 16. Henricus lib. 13. de excom. c. 27. §. 1. Vgolin. Tab. 1. capi. 10. §. 2. num. 4. & ſeq. Quorum opinio & æquitate, & rati- one probari facile poteſt. Etenim æquitas & pietas ſua- dent, eam eſſe & Eccleſiæ, & Summi Pontificis intentionem, penitentes omnes ad ſe uenientes recipere, omnes- que ſaluos fieri ad mentem Iſus Chriſti, Cum ergo nec ex uerbis Bullæ, nec ſpecificum contrarium in ſublaro ha- beatur; dicendum erit, intentionem Pape hanc eſſe, ut etiam nominatim excommunicati & denunciati abſolui poſſint. Accedit etiam ratio no inefficax; quia cum huiusmodi ex- communicatio lata fuerit ob peccatum contumaciæ, & inobedienciæ; ſicut confeſſarius hic uel illis ſublaro ab illis peccatis abſolueret poterit, etiam & à cæſuris ab eodem incurſis in foro pœnitentiæ abſolueret ualere; ſiquidem aliàs abſolutio illa à peccatis, uana & illuſoria, nullo modo omnino foret, quandoquidem excommunicatus inca- pax omnino eſt, Sacramentorum, & conſequenter abſolu-

tionis Sacramentalis, que abſolutio quis à peccatis ualide po- teſt, ut prius ab excommunicatione abſolutio, & con- muni DD. ſententia Remoſiſi, cap. 18. art. 9. queſt. 4. Pa- lud. 4. diſt. 17. queſt. 6. art. 1. Concluſ. 2. Ioan. M. d. 4. diſt. 17. queſt. 3. Arian. 4. Seno, queſt. lib. 4. de confeſſ. §. ſi petas circa diſta, uerſe. Notat autem Summa Aſenſi, pa. 2. lib. 7. tit. 13. artic. 1. queſt. 8. Sylueſt. verboſ. confeſſori, 3. numer. 12. dub. 8. ubi ait hæc eſſe communem opinionem omnium Theologorum, & Summiſſimum Martin. Ledefm. 2. 4. queſt. 26. artic. 1. dub. 9. Nauar. in Manuali, cap. 26. num. 7. & in cap. conſidera, §. dicitur, numero 24. de penitent. diſt. 3. Couar. in cap. Alma mater, par. 1. §. 11. numero 12. de ſent. excommuni. lib. 6. Cuiusmodi abſolutio non poſſe à peccatis, niſi abſolutio nem ab excommunicatione præ- mittere, conſequenter dicendum erit, confeſſario huic po- teſtatem abſoluendi ab excommunicatione concedi; id quod etiam regula illa eodem modo conſtituit, qua dicitur, cum aliquid committeretur expedientum, reliqua omnia, ſine quibus illud expediri nequeat, commiſſa etiam con- ſentis, lib. 1. de iuſt. diu. l. di. & cap. præterea, & ibi gloſ. in uerbis, ex eo quod cauſa, & cap. ſuſpicionis, de of- fic. deleg.

30 Circa hæc autem abſolutionem ab excommunicatione, ſicutam à confeſſario uel uel Bullæ Cenciæ, aut ſub- laro, quatuor breuiter quantum ad præſens inſtitutum ſpe- ctat notanda ſunt.

31 Primum eſt, Hanc abſolutionem communiter tradunt auctores, in foro interiori ſeu conſcientie prodeſſe ſolum in foro, etiam exteriori talis, excommunicatus denunciatus ſiue abſolutus hæbens uel erit, ita ut uideatur, quousque à ſuo excommunicatore abſolutus ſit, uel ab alio, qui cum in foro exteriori, cauſa cognita in forma iudicij, abſolueret poſſit; argum. 1. Solet, de ſent. excom. lib. 6. abſolutio enim ſibi pœnitentiæ non impedit proceſſum in foro exteriori, ex gloſ. in cap. De hiſiſi uerboſ. replicari, de accuſat. Nauar. in Manuali, 27. nu. 278. uerſo octauo; Couar. in cap. Alma mater, par. 1. §. 11. num. 16. de ſent. excom. lib. 6. Lado- uic. Gomelio, in reg. Cancell. de non iudicando 10. ita ſor- mam ſupplicationis, queſt. 14. nu. 3. ubi ait hunc eſſe uſum Sacre Pœnitentiariæ apud Curiam Romanam; Paul. Pa- riſi lib. 4. Conſil. 67. num. 22. Anton. Cordoba tract. de In- dulg. queſt. 40. Martin. Ledefm. 2. 4. queſt. 26. artic. dub. 9. Coſimo Philarco Piſtorienſi, tract. de offic. Sacerd. par. tertia, libro quarto, poſt ca. 16. in add. de abſolutione uigore ſublaro. Vgolin. de cenſur. Eccleſiaſt. Tab. 1. cap. 10. §. 4. numer. quinto; Henricus lib. 13. de excommuni. cap. 27. §. quinto. Id quod exinde conſtat, in poſſe, quia in aliquibus Bullis & litris Apoſtolicis (ut Ledefm. & Couar. teſtantur) exprimitur abſolutionem à confeſſario da- ram in ſiſtoſtem exteriori prodeſſe, & reum immunitem eſſe; ubi igitur non exprimitur, in foro tantum interiori proderit. Præterea optima ratio eſt; quia ſi talis abſolutio prodeſſet in foro exteriori, uel plurimum egeret in iudicij, & contemptum iudicis excommunicantis, ad quem remitti debet excommunicatus, uel eiuſdem cognitio abſolueret, argum. cap. prudentiæ, §. Sexta, de offic. dele- gati, & cap. paſtoraliſ, §. præterea, de offic. ordin. Deinde aliàs occurreret ſcandalum, & eccleſiaſticus ordo confunde- retur, ſi uicuique ſua iuriſdictio non ſeruarietur, argum. cap. perſenti, 1. 1. queſtione prima, uod; præter abſolutio- nem obtentam à confeſſario, remitti debet ad ſuum Iudi- cem, ſeu ſatisfieri debet. Vnde Henricus ubi ſupra docet, nec parochum ab excommunicatione, nec Episcopum à reſeruat. Pape pro foro exteriori, ſed ſolus pro foro con- ſcientiæ abſolueret poſſe, & colligitur ex Trident. ſeſſ. 24. de reſormat. cap. ſexto. Si tamen Index eſſet benignus, poſſet decetere eam Bullæ abſolutionem præ foro etiam exteriori acceptare. Vnde Nauar. tomo ſecundo, Conſil. Conſ. 23. numer. quarto, de penit. & remiſſ. docet, Episcopum qui per Breuē Sacre Pœnitentiariæ abſolutus uel di- ſpenſauit pro foro conſcientie tantum, & ita ſcientem ſcientia priuata talem eſſe abſolutum, uel diſpenſatum, non debere tanquam iudicem in foro exteriori punire, nec in- quietare eum, niſi pars petat, quia non intereſt Reipubi- licæ ſciat, cum uerò talis abſolutio non delinquit, eo-
mod

quod iudex non tenetur ad utilitatem priuata nisi parte peccante procederet. l. 4. §. Hoc autem iudicium, ff. de dāno infec. nec ut debet scientia sua priuata, ut puniat in foro exteriori, cum necessaria omnino sit scientia publica, quae per allegata & probata habetur ad hoc, ut tanquam iudex in foro exteriori delicta puniat, arg. l. illicitas, §. veritas, ff. de offic. praesidis cap. pastoralis, §. Quia vero, de officio delegati.

32 Est autem introducta absolutio hęc in foro interiori ab excommunicatione, praecipue in fauorem excommunicatorum, propter crimina occulta, ne homines seipsum in foro exteriori prodere cogere. Ne autem homines postea abuterentur huiusmodi absolutionibus fori interioris, ad facilius peccandum; ideo sapientissimè etiam ab ecclesia institutum, & perpetuò obseruatum est, vt absolutio fori interioris, nihil omnino prosit in foro exteriori, quia quādo conuenit crimen detegatur in foro exteriori, etiam penitentia peccata, in exteriori foro accusari, & puniri possit, ac si verè excommunicatus esset, vt notant gl. in d. cap. De his, de accus. & Couar. & alij vbi supra, & idem Cou. li. 2. var. resolut. c. 10. nu. 3.

33 Secundum est, Quod etiam in foro interiori a confessario impendi non debet absolutio ex vi iubilaei, vbi offensa est manifesta, sine praui satisfactione, si vero fuerit dubia, dari debet competens cautio, scilicet, pignoratitia, vel fideiussoria, c. solet, & c. venerabilibus, de sent. excom. li. 6. Sotus, 4. d. 2. q. 2. art. 3. Concl. 2. Martin. Ledesin. 2. 4. q. 26. ar. 1. dub. 9. Nauar. in Manual. c. 27. nu. 278. vers. Sexto. & in c. 1. in princ. num. 53. de penit. d. 6. Henriquez lib. 3. de excomm. c. 28. §. 1. Quamuis enim in Bulla Iubilaei non fiat mentio de satisfactione praemittenda, sic tamen intelligi debet, & redigi ad ius commune, arg. ca. causam quae, de Rescrip. & faciunt quae tradit gl. in c. paratus, in verbo, si verba, 23. q. 1. Non enim intendit Pontifex Bullis suis quempiam laedere, arg. c. super eo, de offic. deleg. & c. Quamuis, de Rescrip. lib. 6. vnde absolutio impensa per confessarium in offensa manifesta, vel in dubia, non praemissa reali satisfactione, vel cautione cum pignoribus, vel com fideiussoribus (dummodo id commode ab absoluedo fieri possit) nulla, & irrita esset, vt Ledesin. Sotus, Henriquez & alij vbi supra testantur.

34 Tertium est, Quod in foro exteriori aliquando offensa, vel contumacia dici possit dubia ob id, quod promptè & liquidè probationes ad contumaciam conuincendā non offerantur, in foro tamen penitentiali, vbi penitens se excommunicatum, & ligatum, aut ad damnū illatum resarcendum teneri nouit, illud omnino confiteri tenetur, & tunc quidem Deo, cui cuncta sunt manifesta, cuiusue oculis omnia sunt nuda & aperta c. erubescit, d. 3. z. offensa illa manifesta habetur; ideoque confessio facta Sacerdoti, offensam illam manifestam facit, sicut etiam probationes id ipsum in foro exteriori praestant, arg. c. si, de cohab. Cler. & mul. & c. olim, de verb. sign. vnde tunc confessio satisfactio praemittenda erit, ex Mar. Ledesin. 2. 4. q. 26. ar. 1. dub. 9. Nauar. in Man. c. 27. nu. 278. vers. Sexto.

35 Quartum est, Qui sic confessario Sacerdoti confitetur, quem virtute iubilaei, aut literarum Apostolicarum priuilegio eligere potest, vt absoluat ab excommunicatione & calibus referuatis Papae, vel Episcopo, vel alteri, & ab omnibus censuris, si is qui huiusmodi Sacerdoti confitetur, peccatum aliquod per obliuionem vel inaduertentiam, seu incertitiam, quae ne sciebat id esse peccatum, ei confiteri omiserit, cuius absolutio est referuata, vel cui annexa est excommunicatio a superiori solo absolueda; & absolutionem generalem a peccatis & censuris obtinuerit, absolutus omnino censetur ab excommunicatione illa & censura, & a peccato illo, quod per obliuionem confiteri omisit; & quamuis peccatum illud confiteri postea teneatur, cum ei in memoriam rediderit, absolutus tamen poterit a quocūque Sacerdote simplici, etiam si potestatem absoluedi a peccatis, & censuris referuatis non habeat, vt latius tradunt Gab. 4. d. 17. q. 1. ar. 3. dub. 2. in fine. Summa Astensis, p. 2. lib. 7. tit. 4. q. 6. in fine. Adrian. 4. Sent. quæst. 4. de confessione, §. si petas circa dicta, vers. Ex hoc sequitur. Angelica verb. confessio. l. nu. 12. Syluest. Confessio, l. q. 19. Tabiena,

verbo Confessio, 2. nu. 17. §. Decimo sexto. Nauar. in cap. consideret §. cautus, nu. 30. vers. Illud vnum, de penit. dist. 5. Couar. in c. alma mater, par. 1. §. 1. n. 12. de sent. excom. lib. 6. qui ferè omnes pro hac re citant Palud. 4. qui tamen id non dicit, quamuis forte colligi poterit ex illis, quae docet 4. d. 18. q. 5. art. 3. Concl. 4. Et quidem de absolutione a peccato sic obliuio, res est certissima; habet enim absolutio Sacramentalis hanc vim, vt etiam peccata obliuio tollet, hac tamen lege, vt sint demum confitenda cum in memoriam venerint.

36 Circa absolutionem itidem ab excommunicatione annexa peccato sic obliuio, & ratione cuius absolutio erat reseruata, & tamen generalem absolutionem obtinuit ab eo, qui absoluerit ab excommunicatione potuit, dicendum est, vere absolui & a peccato illo, & ab excommunicatione, ea lege, vt id confiteatur, cum in memoriam incidit, Sacerdoti ordinario, etiam si non possit ab excommunicatione hac aliàs absoluerit: Cuius ratio est, quia ab illo peccato per obliuionem omisso, Sacramentalis absolutio absoluit, & denique Sacerdos ab excommunicatione, sine cuius absolutione minimè loquimur habere potuit absolutio Sacramentalis a peccatis exhibita, absoluit, vt Nauar. & Couar. locis allatis in specie tradunt.

Explicantur dubia quaedam circa absolutionem excommunicationis, tam à iure, quam ab homine latae.

Cap. XXI.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicatus, et iurisdictionem habens, an ab excommunicatione absoluerit valeat, si Sacerdos non sit.
- 2 Potestas tam excommunicandi, quam absoluedi ab excommunicatione a Papa solo concedi laico potest.
- 3 Laico in articulo mortis, an concessa sit facultas, vt deficiente alio, qui absoluerit possit, ipse ab excommunicatione valide absoluat.
- 4 Laicus in articulo mortis, quare ab excommunicatione non absoluerit valeat.
- 5 Absolui an quis ab excommunicatione inuitus possit, & debeat, si in crimine perseverat.
- 6 Excommunicatus regulariter absolutionem petere debet, & qua huius sit ratio.
- 7 Absolui a culpa inuitus nemo potest, secus autem ab excommunicatione.
- 8 Absoluerit ab excommunicatione inuitum iudex regulariter non tenetur.
- 9 Absoluerit ab excommunicatione inuitum quibus in casibus possit, & debeat iudex.
- 10 Excommunicatio, vt medicina ad corrigendum contumacem infligitur.
- 11 Absolutio ab excommunicatione inuito tributa, valet, sic tamen iudex sine causa absoluedus peccat.
- 12 Absolui, an possit excommunicatus absens, per literas, aut per procuratorem.
- 13 Absolutio ab excommunicatione, in foro penitentiali, aut cum solennitate, per procuratorem nec peti, nec dari potest.
- 14 Absolui, vt possit quis per procuratorem, ab excommunicatione, quid requiratur.
- 15 Excommunicationibus varijs ligatus, an ab omnibus vna absolutione relaxari possit.
- 16 Absolui potest quis ab vna excommunicatione sine eo quod ab alia absoluedus.
- 17 Excommunicatus pluribus excommunicationibus ab vno iudice, vna tantum absolutione ab omnibus absolui potest.
- 18 Excommunicatus pluribus sententijs ab eodem iudice, an ab vna absoluedus, ab omnibus absoluedus sit.
- 19 Excommunicatus pluries ab eodem iudice vna absolutione